

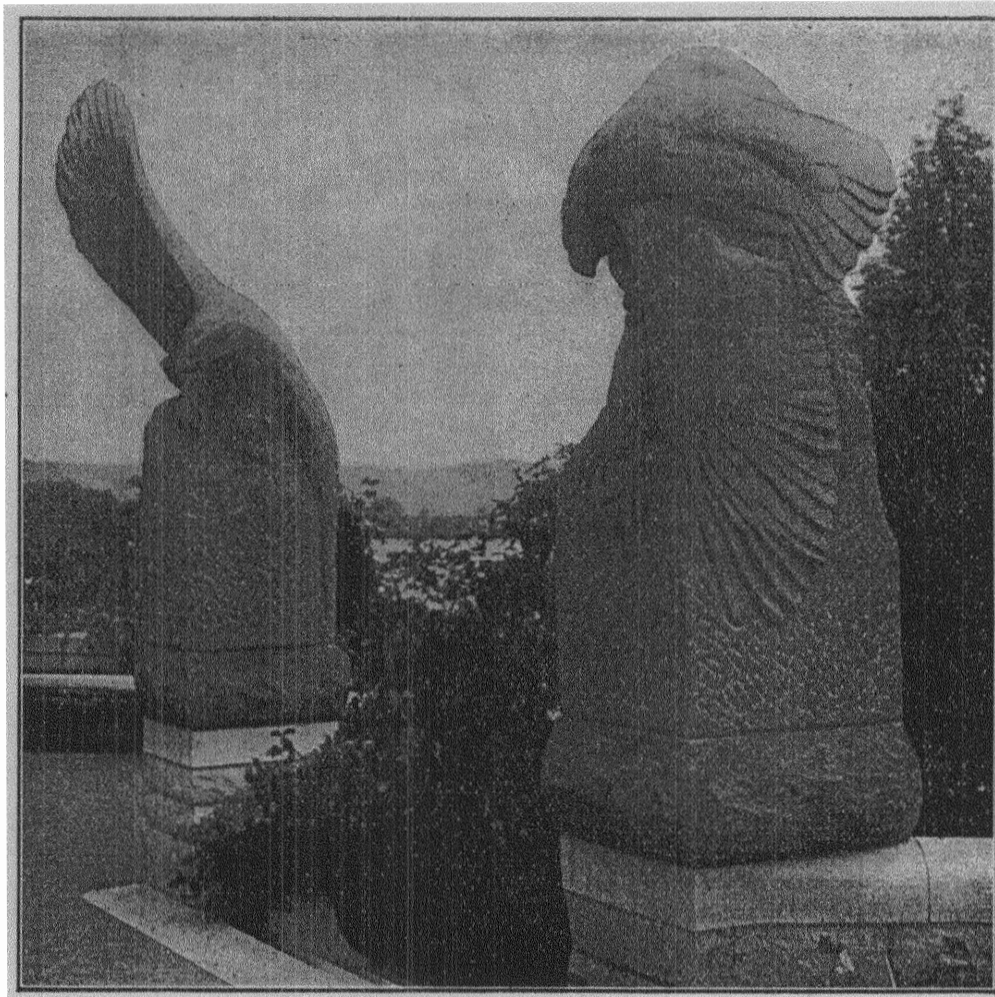
Morgonbris

Valnummer

N:r 3. Mars.

Redaktör: JULIA STRÖM-OLSSON.

Pris 25 öre.

Milles: ÖRNARNA.

GULD ÖVER LYFTAD VINGE.

I.

Har du mött den mäktiga ström,
som formar ett människoöde.
Har du skådat den gryning så
ljus
att ej ens är mörkt kring de döde.
Har du funnit den ro
där allt liv lägger frö
till de tankar som gro
utan gräns, utan tid, utan år,
men som lämna i tid eller år sitt
spår
när allt jordiskt förgår,

II.

Har du känt den skälvande sång,
som strör guld över lyftad vinge,
och gör djärv en vandrares gång.
Då vet du att livets skuggor och
ljus
är en seklernas lek
med oss kämpande små,
som vill mening i kval och sår,
som sörjer förspillda och tunga år,
med frostigt hjärta, som trösten
försmär
i att allt jordiskt förgår.

III.

Nu vilja vi simma i sol,
ty dagen är stor och livet oss väntar!
För, mäktiga flod, vår gondol
mot mognade ödet, som gläntar
bortom mödans välkända dörr,
där en klocka ringer in dagen.
Det oändliga livets gång är väl nu
som förr
om du kvittar i jordiska lagen.
Men dock är ej detsamma, om med
svärd eller fredligt du går
över fälten och sår.

J. S. O-n.

Den ryska kvinnan i dikt och verklighet.

Av Ola Vinberg.

III.

Året 1883 var icke blott märkligt i så måtto för de ryska kvinnorna, att många av kämparna gingo bort i ett självmord, utan det var ett märkesår även i andra avseenden. Det var nämligen detta år, som den ryska regeringen till alla sina fula anslag mot kvinnorörelsen lät utgå ett slags manifest angående de ryska studentskor, vilka studerade i Zürich. Detta dokument, ett oförstörbart minnesmärke över all mänsklig barbarism och listig jesuitism, för att inte säga ett av de allra djävulskaste anslag mot en fiende, världen någonsin skadat, innehöll ingenting mindre än att de i utlandet studerande kvinnorna jämnställdes med prostiuerade och beskylldes för att endast studera fosterfördrivningar och dylikt.

Och för att riktigt lyckas i sina fula anslag mot dessa unga flickor, värvade man spioner till och med bland de pensionatsfruar, vilka hyrde ut rum till ryskorna. En av de verksamaste av dessa torde utan tvivel Marta Schvertlein ha varit. Hon satte också ut ett dekret, att hon i sitt hus ej mottog några ryska revolutionskvinnor, när den politiska agitationen genom dem hölls vid liv.

Man ser således, att den ryska regeringen inte skydde, att inför hela världen skymfa de kvinnor, som vistades utomlands. Stort bättre gick det icke för de i hemlandet befintliga, och svårast förföljda voro skollärarynnorna. Bara det att de voro skollärarynnor var nog för dem att bli betraktade som politiska brottslingar i både smått och stort. Det var inte alls ovanligt, att den mängd av oansvariga skribenter, vilka levde likt fåglar under himlen, kunde framställa de ryska byskolorna, som prostitutionsmöten, där lärarinnan var guvernementschefens meträss och levde med honom som på en legaliserad bordell.

Trots alla dessa fula anslag från sådana, som inte hade den elementäraste aning om vad den ryska kvinnofrågan innebar, fortsatte dessa kvinnor sin oförtrutna kamp, givande hjälp och offer inte allenast i eget land utan också i andra länder.

Mest verksam se vi den ryska revolutionskvinnan under de polska upproren omkring året 1863. Hon verkade antingen som sjuksyster eller förmedlare av pengar, där hon inte rent av deltog aktivt. Vilken av dessa båda länders rörelser, som varit mest eggande, kan inte så här i korthet utredas, men säkert är, att båda voro innerligt befryndade med varandra, och än i dag finnes i Ryssland polsk-ryska föreningar, som kämpa för samma mål och i verklig broder- och systerlighet.

Som ett icke ringa tillskott i sin livskraft erhöi den ryska kvinnorörelsen

en mängd präktiga judinnor, tack vare, att den Alexanderska regimen bringade de ryska och judiska elementen samman i skolor och andra föreningar.

Dessa band, knutna emellan ryskan och utanför hennes eget land kämpande, visar oss, att ryssen är mera än någon annan en världsmedborgare. Detta visar oss, åtminstone de band, som bundits mellan ryssar och judar — deras förhållande till polackerna har kanske i viss mån paralyserats av den krasshet i aristokratism och kanske än mera av den tydligt framträdande patriotismen hos de polska intelligenserna.

Det oss så nära liggande revolutionsåret 1917, med alla dess karaktäristiska drag av världsomformande idéer och drömmar om en världsrevolution och en aldrig slappt dröm om folkens torbond, har visat oss, att den ryska revolutionsrörelsen till sin natur kännetecknas av ett allt förhärskande demokratiskt drag. Ryssen är den födde världsmedborgaren, ty ingen har som han förstått, att i världsmedborgardömet namn träda utöver de nationella skrankorna. Hans eget lands frihet har alla tider varit förknippat med tanken på folkens förbrödring. Såväl före som under detta revolutionsår som gått, ha vi sett att han endast betraktat sitt eget lands frigörelse som en signal till hela världens frigörelse och raddning undan imperialismen. Och vidare, om man ser tillbaka i gångna tider så varseblir man, att i alla revolutionsrörelser har det kämpat ryssar. Var kämpade icke Bakunin och Krapotkin? Kämpade icke på Paris barrikader flera ryskor och främst fru Krakovski. Och i Milanoupproret 1897 stod som en av spetsarna den ryska doktorinnan Kulischoff.

Det ryska hjärtat har kämpat och lidit med i alla frihetskamper, antingen det gällt judar eller greker. Intimast bandet mellan ryssarna och andra nationers folk har dock varit och är så än bandet mellan dem och judarna. Mellan männen mindre, men hos kvinnorna så mycket starkare. Ett förhållande, som säkerligen betingats av den judiska kvinnans impulsivitet, meddelsamhet, eldfunhet i själen och det ständaktiga temperament med vilket dessa kvinnor varit utrustade.

Det är sagt, att man mycket väl skulle kunna anlägga en väg mellan Paris och Petrograd av gravhögar ensamt av de judiska element, som fallit offer i den ryska frihetskampen. Detta får gälla för vad det kan, men sant är, att judinnorna varit varmthängivna den ryska frihetskampen, vilken förutan den judiska energien och de krafter detta folk satsat skulle fortskridit i ett vida långsammare tempo än den gjort.

Kvinnorna och valen.

Urtima riksdagens beslut i författningsfrågan den 17 december 1918 förde arbetarklassen till en maktställning, som man icke så snart hade räknat med som en verklighet.

Under trycket av händelserna ute i världen, isynnerhet i Tyskland, tvingades vår svenska höger till denna uppgörelse, som sopade bort penningväldets inflytande på vår kommunala lagstiftning, och som genomförde den lika valrätten till alla kommunala val och till landstingsvalen.

Genom denna författningsrevision fingo äntligen även kvinnorna sin medborgarrätt, som innebär valrätt och valbarhet till stadsfulmäktige, kommunal- och municipalfullmäktige och till landstingen.

De socialdemokratiska kvinnoklubbarna ha också i detta valarbete visat, att de äro ett värdefullt stöd för arbetarkommunerna och det har haft till följd, att männen nu fått vetskap om, det vi i alla tider strävat efter, ett gemensamt gott samarbete mellan kvinnoklubbar och kommuner för arbetarrörelsens framgång, för socialdemokratisk politik.

Då det kan vara av intresse för kamraterna ute i landet att taga del utav valarbetet bland kvinnorna i Stockholm skall jag något redogöra för detta. Den 16 januari kallades till ett sammanträde Stockholms arbetarkommuns representantskap samt inbjudna representanter från kvinnoklubbarna, samorganisationen och hembiträdesföreningen. Där diskuterades och beslutades detaljerna i kommunens valarbete och således också den kvinnliga agitationen. Vid ett följande sammanträde med kommunstyrelsen och styrelserna för klubbarna och kvinnliga fackföreningar valdes arbetarkommunens kvinnliga valkommitté, som fick i uppdrag att anordna valrörelsen bland kvinnorna i Stockholm.

Denna kommitté har sedan dess arbetat med en energi och ett intresse som tillvunnit den erkännande och ett välförtjänt beröm överallt i partikretsarna.

Inalles har kommittén hittills anordnat 22 möten av vilka 16 redan hållits. Utom föredragen har programmet utfyllts med omväxlande musik, sång och deklamation och ha härtill medverkat bl. a. Stockholms allmänna kvinnoklubbssångkör, Stockholms Arbetarsångförening, Orfeuskören, Skräddarnas sångkör, Sundbybergs arbetarsångförening, fru Selma Landelius och fröken Edit Persson. Av dessa möten ha ett flertal anordnats för vissa yrkesgrupper och ha härvid fruar Anna Sterky och Agda Östlund talat för tobaksarbeterskor, fru Sterky för typograferna, Amanda Frösell för skofabriksarbeterskorna

och arbeterskorna vid L. M. Ericssons verkstad, Anna Lindhagen för tidningsbuden, Ruth Gustafson för sömmerskor, hattarbeterskor, arbeterskor inom kemisk-tekniska industrien och hembiträderna. På de andra mötena av mera allmän karaktär ha föredrag hållits av Anna Sterky, Anna Lindhagen, Anna Johansson, Amanda Frösell, Ruth Gustafson, stadsfullmäktige hrr G. Vahl, Knut Tengdahl och Viktor Karlsson (på ett möte i Enskede) samt av riksdagsman G. W. Källman på ett av allmänna kvinnoklubben anordnat möte.

Vidare har utanför valkommitténs arbete Anna Lindhagen talat för bageriarbeterskorna, Ruth Gustafson för restaurangernas kökspersonal och Stockholmssystemets personal och Amanda Frösell på ett möte i Aspudden samt tillsammans med Anna Sterky i Hässelby villastad där en kvinnoklubb bildades.

Alla dessa möten ha varit utmärkt väl besökta, oftast till sista plats, under den bästa stämning och ha tillfört kommunen kvinnliga valarbetare i hundratal.

Utom dessa möten har undertecknad hållit föredrag på rätt många valmöten i Stockholms omgivning och i landsorten. Det första var ett utav Danderyds arbetarkommun utlyst och talrikt besökt möte i Djursholm den 13 febr. där vi fingo en kvinnoklubb på 40 medlemmar; den 16 hade kvinnoklubben i Surahammar en fest som blev mycket vällyckad och besökt av omkring 300 personer; så nästa söndag den 23 reste jag till kvinnoklubben i Norrtälje på deras valmöte och den 25 var jag i Norrköping, där kvinnoklubbens möte i Arbetarförbundets stora sal blev besökt till sista plats. Den 28 hade Solna arbetarkommun ett möte i Huvudsta och den 1 mars hade jag hunnit till Hällby (utanför Eskilstuna) där kvinnoklubben hade ett väl besökt och trevligt möte. På söndagen (den 2 mars) var det Eskilstuna kvinnoklubb som stod för rusthållet och mötet på Folkets hus stora sal blev synnerligen vällyckat; på kvällen reste vi ut till Torshälla, som också hade ett bra möte och där vi fingo en kommitté, som förbereder bildandet av en kvinnoklubb.

Sedan återstår för mig rätt många möten ännu, såsom den 4 dennes i Bällsta villastad i Bromma; den 5 för hembiträderna på Söder; Sundbybergs kvinnoklubb den 6; den 10 i Värtan; ytterligare sex möten i Södermanland, Ovelösnud, Nvköping, Sparreholm, Vingåker, Katrineholm och Valla, samt två möten i Södertörn och eventuellt fyra möten i Småland.

Jag har nu, på red:s uppmaning, svarat för mig själv och den kvinnliga valkommittén i Stockholm. Partistyrelsen, distrikten och kommunerna ha så ordentligt hållit oss kvinnor i arbete under valrörelsen och vi ha ju både som enskilda och i klubbarna med glädje

Brev från Köpenhamn.

Av Signe Vessman.

Att under denna kristid få tillfälle att gästa Köpenhamn är för den fattige svensken ett riktigt privilegium. När man så därtill i stor utsträckning får komma tillsammans med danskar av samma ekonomiska valör, så kan man göra intressanta jämförelser. Undertecknad, som genom sömmerskornas och modisternas försorg i Stockholm, fick tillfälle närvara vid Danska Skrädderiarbetsreförbundets kongress, fick rika tillfällen att se skillnaden. Det första intrycket var: här har man ej haft det så svårt som hos oss. Och det höll i sig och bekräftades. Här kunde skrattas så innerligen gott och hjärtligt, inte bara katterivis, utan hela församlingen, som räknade 300 medlemmar! Det kanske tycks, att detta är en ytlig reflexion, men det är den ingalunda.

Maten är här även betydligt billigare och ransonerna större. Smör ha de fått hela tiden $\frac{1}{4}$ kg. i veckan pr person till ett pris av 3 kr. pr kg. Socker erhålles 2 kg. pr månad och person och kostar endast 58 öre pr kg., alltså nära hundra proc. billigare än hos oss. Flera jämförelser kunde naturligtvis göras.

Danskarna ha delat med sig åt oss och andra länder så långt de kunnat. Att det i första hand setts till det egna folket, för oss endast närmare det faktum, att vi från kristidens början haft det så långt sämre ställt med förutseende styresmän.

Men det var ej för att studera matfrågan vistelsen gällde, utan bevisandet av ett broderförbunds kongress. Det gällde att en gång sända en hälsning ned till de danska kvinnorna, då de så många gånger hälsat oss.

Nog trodde vi att kvinnorna skulle bliva representerade på denna kongress, men i sådan utsträckning att de nådde över hundratalet var fullkomligt överraskande. Men så går det, när kvinnorna äro med och bevaka sina intressen. I Köpenhamn är kvinnliga herrskräddarnas avdelning 3,000 och sömmerskornas 2,500 medlemmar och så

ute i bygderna överallt ha kvinnorna egna avdelningar. Där springa de ej ut och in i föreningen, utan stå kvar i såväl goda som onda tider. Det var många kvinnor på kongressen som oavbrutet varit med minst i 30 år. De voro gott skolade naturligtvis och hade förbundets angelägenheter på sina fem fingrar.

I debatterna deltog också kvinnorna lika livligt som männen, så att man gott kunde säga att församlingen icke endast var kvantitativt stor utan även kvalitativt god. Från svenskt håll önska skades även import av dessa organisatoriskt skolade kvinnliga krafter, för här ha vi ont om dem, som vi alla veta. Att redogöra för kongressens arbete faller helt utanför ramen av detta lilla brev.

Den mörka punkten i Danmark är f. n. den stora arbetslöshet, som råder där. Men ack, under vilka olika förhållanden mot hos oss! Där går varje arbetslös och hämtar sitt understöd för veckan och det är, åtminstone vad som syntes för en utomstående, ej så knappt, att någon behöver ha alltför stora bekymmer för att få det att räcka till. För kvinnornas vidkommande gick det upp till 17 kr. pr vecka med olika tillskott, som kommer till vid längre tids arbetslöshet. Härför skall hel redogörelse införas i ett annat nummer av tidningen.

Det är mycket där nere, som gör livet drägligare att leva än hos oss. En annan livssyn är nog gällande där. Ingenting synes vara så knappt och nätt tilltaget för genomsnittsarbetaren. Bostadsfrågan är ju även svår i Köpenhamn, men för en arbetarefamilj är det nog mera regel än undantag, att den har till sitt förfogande 3—4 rum och kök.

För vår del få vi väl nu tro oss ha kommit så långt att vi våga hoppas på bättre förhållanden. Vi ha nu att genomsyra landet med den demokratiska andan och sedan skall väl även hos oss mycket av det goda falla oss till.

och efter bästa förmåga försökt att hjälpa vår arbetarrörelse till ett gott resultat av valen.

Vi vilja genom denna valagitation få våra arbetarkvinnor att i största utsträckning använda sin medborgarrätt för arbetarklassens valprogram. Vi gå till valen för bostadsfrågans lösning så att alla arbetarhem kunna få vara varma, ljusa, rymliga och trevliga, så att barnen kunna trivas där och inte genom trångboddhet drivas ut på gator och torg; vi gå till val för den stora skolreformens genomförande i kommunerna; för fattigvårdens humanisering, så att den tillämpas efter mänskliga principer; vi gå först och sist till val

för att genom vår erfarenhet och vårt inflytande i samarbete med våra män under ansvar och tungt arbete, det veta vi, söka genomföra det demokratiska samhället, där alla medborgare ha rätt att leva under lyckliga och fullt rättvisa förhållanden.

Ruth Gustafson.

Prenumerera på **MORGONBRIS**

Helt år kr. 1:80. Halvt år 90 öre.

Meddelande från Centralstyrelsen.

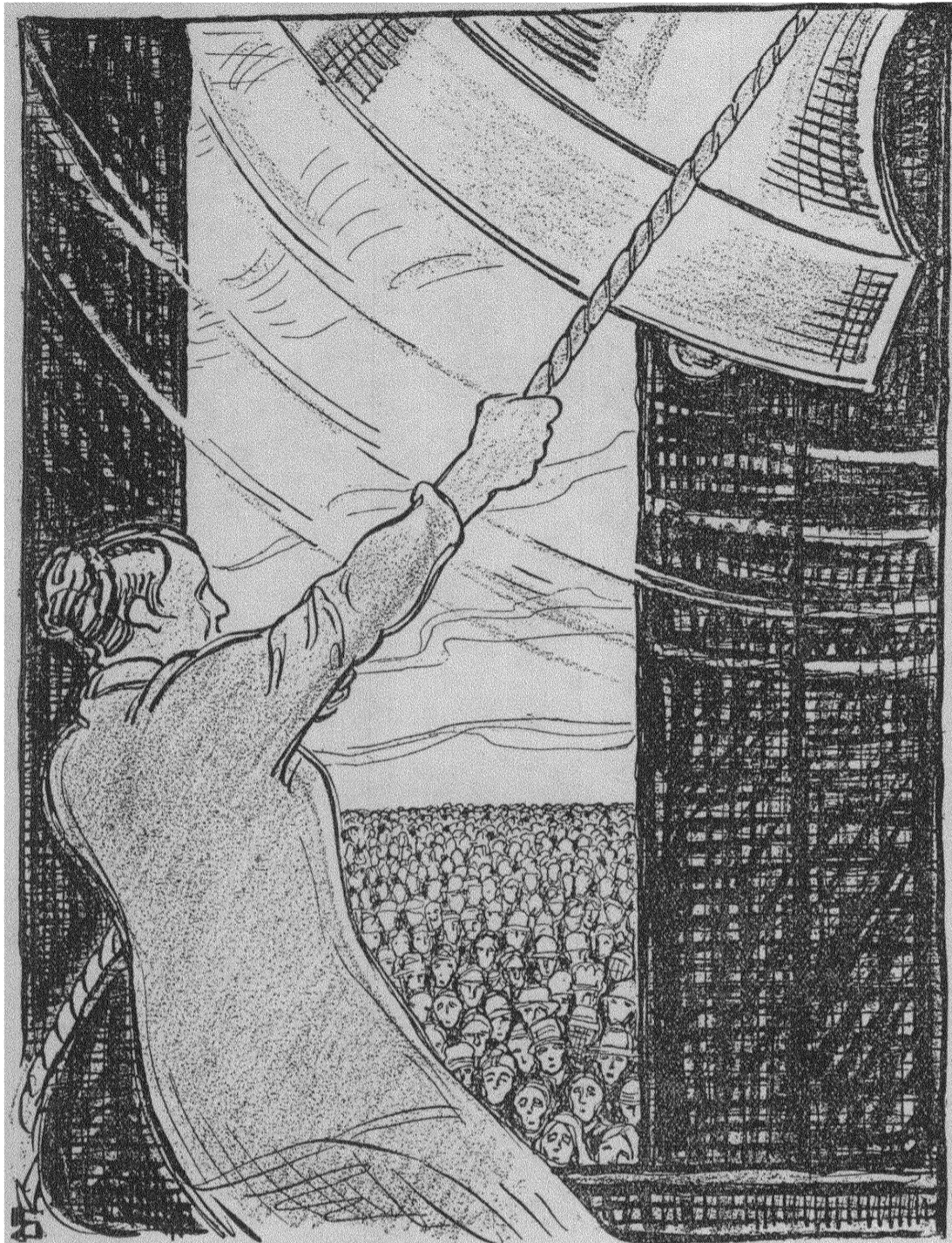
Nya tider. Allt varslar om den nya tid vi nu kommit in uti. Den stora reformen om kommunal rösträtt och valbarhet för kvinnorna har ej kunnat undgå att kraftigt beröra vår socialdemokratiska kvinnorörelse.

Dagligen ingå meddelanden om nya klubbars bildande och förberedelser därtill. Våra kvinnliga agitatorer ha ett styvt arbete och räcka ibland till det hart när otroliga — men dock behövde de vara flera. I Stockholm avlöser det ena valmötet det andra i olika stadsdelar, anordnade av arbetarekommunens kvinnliga valkommitté med Anna Lindhagen, fruarna Gustafson, Sterky, Frösell m. fl. som talare. Fru Signe Vessman har talat vid en rad av möten i Småland, Disa Vestberg i Norrland, Agnes Söderqvist i Göteborg med förstäder och ännu flera kamrater på olika håll i landet, och det bästa av allt — våra manliga kamrater äro synnerligen intresserade av att kvinnorna organisera sig!

Vi hälsa härmed de nybildade klubbarna välkomna till vår kvinnorörelse och vårt parti och vi mana såväl de äldre som de nyvunna medlemmarna att kraftigt och enigt sida vid sida föra våra organisationer framåt.

På följande platser ha klubbar bildats: Alingsås, Bollnäs, Djursholm, Fagersta, Halmstad, Huskvarna, Idkerberget, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Ljungby, Lottefors, Ludvika, Motala, Storfors, Hvetlanda, Ånge.

Kvinnor, möten upp i massor vid de stundande valen!

Medborgarinnor!

Är det sant?

Är det verkligen sant, att vi kvinnor i dag äga del i den medborgarrätt, som vi så länge strävat efter?

När vi minnas allt motstånd, all modlöshet, likgiltighet och oförstående, då — ja då kan man man ej undgå att undra över, att vi redan äro så långt framme. Men var äro nu kvinnorna? Medborgarinnorna?

Äro vi alla färdiga att taga emot det nya ansvar, som lagts i våra händer? Äro vi fullt på det klara med, på vilken sida vi stå och vilken politik vi vilja stödja?

Eller är det måhända så som en manlig partivän yttrade till undert. häromdagen vid tal om ett valmöte: "Det var fasligt, vad det här kom hastigt, man är ju alldeles oförberedd".

Ja, säg det! Efter ett omkring 15-årigt ihärdigt upplysningsarbete bland kvinnorna, som — det skall gärna medgivas — många gånger sett ganska lönlöst ut, så kom ändå reformen som en överraskning.

Och vi, som så ofta klaga på utvecklingen. Den går så långsamt. När

den så äntligen, som nu, för oss ett jättesteg framåt, så skulle det vara en hel del som likt de fåvitska jungfrurna, ändå icke hunnit få olja på sina lampor! Vi läsa valprogrammen. De kunna giva oss åtskilligt att fundera på.

Visst förkunna alla partiets valprogram i år, att de vilja lösa t. ex. bostadsfrågan, men på vad sätt? Ja, därom behövs ingen förklaring, och inga valprogram i världen kunna förbättra eller försona de gångna årens bostadspolitik, medan de borgerliga partierna haft makten inom kommunerna. Deras gärningar döma dem.

Bostadsfrågan har endast blivit mer och mer invecklad och svårlöst — bostadsbristen allt större och större och husjobberiet har haft klang- och jubeldagar. Vad som gäller om bostadsfrågan, gäller i stort sett om alla de andra. Vi måste få försöka pröva något nytt. Äntligen ha vi nu fått möjlighet att låta folkets röst bli hörd i rådförsamlingen, det beror nu ytterst på de nya väljareskarorna om vår representation skall bli stark nog att kunna bryta det gamla systemet och bli mäktiga nog

att bygga upp ett nytt. Det är med den rätt, ett helt långt livs erfarenhet ger, som vi nu, arbetareklassens män och kvinnor, vilja begagna vårt nyvunna medborgarskap.

Men betydelsen av att vi kvinnor nu erhållit full och hel kommunal rösträtt stannar icke vid den insats vi kunna göra vid nu instundande kommunala val till förmån för vår egen kommun.

I och med att vi deltaga i stadsfullmäktige- och landstingsmannavalen äro vi indirekt väljare till första kammaren och det är dock den största reformen om vi kunna hjälpa till att demokratisera vår hittills till alla reformer nej-sägande första kammare.

Men det nya värvet är ansvarsfyllt och den dag vi kvinnor för första gången taga röstsedeln för att uttrycka vår vilja, så låt oss komma ihåg ett ord av en av andens stormän, som säger:

"Den som vill bota statens revor gångt därtill som läkaren till sin sjuke fader — med av vördnad dröjande hand."

Med den ledstjärnan skola vi ej taga miste.

A. Ö.

Till kvinnorna!

Hitintills ha ett stort antal kvinnor berövats rösträtt till de kommunala valen genom den orättvisa bestämmelsen om penningstreck. Med undantag av några få i privilegierad ställning hava de kvinnor, som haft kommunal rösträtt, fått densamma ytterligt begränsad genom den 40-gradiga skalan.

Nu ha alla kvinnor kommunal rösträtt, som nästföregående år fyllt 23 år. Alla ha lika rösträtt, d. v. s. alla ha en röst.

Hitintills ha arbeterskor med små inkomster icke haft kommunal rösträtt.

Nu ha alla arbeterskor kommunal rösträtt.

Hitintills hade med några få undantag de, som voro i tjänst hos andra, icke kommunal rösträtt.

Nu ha även alla biträden i hemmen kommunal rösträtt.

Hitintills ha gifta kvinnor haft kommunal rösträtt endast om de kunnat skaffa sig egen debetsedel.

Nu ha alla gifta kvinnor (oberoende av debetsedeln) kommunal rösträtt.

Utesluten från kommunal rösträtt är endast den, som är omyndig förklarad, är i konkurstillstånd, är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning, häftar för utskylder för flera än två år av de sistförflutna tre kalenderåren, är från ovannämnda rättighet utesluten på grund av ådömd straffpåföljd.

Obs! Om den ena maken är sin rösträtt förlustig, inverkar icke detta på den andra makens rösträtt.

Nu äro även alla kvinnor, som fyllt 27 år, röstberättigade till landstingen, vilka i sin tur välja ledamöter till första kammaren.

* * *

Att kvinnorna nu använda sin rösträtt såväl till stadsfullmäktige och kommunalfullmäktige som landsting är av yttersta vikt. På kvinnorna beror till stor del valutgången. Det är visserligen sant att även en stor del män, som icke förut haft rösträtt, nytillkomma vid valen. Men de från och med i år för första gången röstberättigade kvinnorna äro dock ännu större till antal.

Dessa nya väljarskaror få icke svika. Arbetareklassens kvinnor — liksom alla vilka vilja främja de fattiges och förtrycktas intressen — böra nu visa sin uppslutning kring det socialdemokratiska partiet.

* * *

För arbetarklassens kvinnor är det en naturlig sak, att de skola rösta med socialdemokratiska partiets listor. Detta hindrar likväl icke, att de böra söka kommunal upplysning genom deltagande i *kurser* å de platser, där dessa senare anordnas, antingen dessa äro anordnade av arbetarekommunerna eller någon förening, som ställt sig i folkupplysningens tjänst, såsom t. ex. Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt. Förvärvandet av kunskaper, särskilt nu inför de nya kommunala uppgifterna i allt vad som rör kommunalförvaltning och andra därmed besläktade ämnen, är ju naturligtvis av stor vikt för att rätt kunna fylla sin medborgarplikt.

Underlåt vidare icke att taga del av de *upplysningsskrifter*, som nu utgivas, såsom Svenska folkets valhandbok av Oscar Olsson, Till kamp för hemmen av H. Hallén, utgivna å Tidens förlag samt »Kvinnorna och den kommunala nyorienteringen», utgiven av Soc. dem. kvinnornas centralstyrelse, Stockholm, Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt broschyrer.

* * *

Medborgarinnor, upp till valen i mars 1919! Visen Edert intresse för samhället genom att avgiva Eder röst vid dessa val. Huru ett samhälle är styrt, därpå beror i en oerhörd hög grad huruvida Edra barn, Edra män och Ni själva kunna föra ett människovärdigt och lyckligt liv.

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse.

Kvinnorna och politiska rättigheter och skyldigheter vid marsvalen 1919.

I forntidens uppfattning om kvinnan hette det, enligt Petrus, "mannen är hustruns huvud". Paulus utropar: "Kvinnan tige i församlingen" — "det är skamligt för kvinnan att tala i församlingen". Den helige Tomas yttrar: "Kvinnan är ett snabbt växande ogräs, en ofullständig människa!" Urkristendomens kyrkofäder och helgon voro utan undantag fiendligt stämda mot kvinnan.

På grund av att denna forntida uppfattning fortlevt genom tiden, "kan vil-

ken ynkyrg till man som helst anse sig vara bättre än den utmärktaste kvinna, och i själva verket är det ännu så". (Ur Bebel's Kvinnan.)

Kvinnorna behöva dock icke längre tiga i den kommande församlingen, de ha nu rätt att göra sin röst hörd och behöva därom icke fråga sina män.

Kvinnorna böra vid röstningen icke låta männen vara förmyndare över sig, utan de böra rösta enligt sin egen övertygelse och uppfattning.

Kvinnorna intressera sig i allmänhet

icke så mycket för politiken som männen. De måste dock nu göra allt för att lära sig förstå politiken och rätt använda sin rösträtt.

Ett intensivt upplysnings-, agitations- och organisationsarbete måste till.

De ledande männen inom arbetarörelsen måste även i eget intresse göra allt för att rätt lära kvinnorna utöva sina rättigheter.

Vi måste alla med kraft och entusiasm kämpa för att rycka upp den

stora tröga massan och draga den med oss till seger för demokrati och folkvälde på alla områden.

Det måste bli ömsesidigt politiskt tankeutbyte och undervisning mellan man och kvinna. Därigenom skall kvinnan bli mannens medhjälpare i kampen för en människovärdigare tillvaro för alla.

Framtidens kvinna bör göra sig oberoende av mannen. Hon är nu fullt likaberättigad med mannen i kommunalpolitiska rättigheter och har sålunda möjlighet att få öva inflytande i egna angelägenheter.

Det finns många frågor och angelägenheter, som på det högsta intresserar kvinnan, så exempelvis nykterhets-, bostads-, skol- och uppfostringsfrågor m. fl.

Kvinnorna äro mer än halva nationen. Det kan därför icke rimligen begäras, att de hädanefter skola nöja sig med att rösta uteslutande på män; de måste numera absolut tillerkännas ett antal egna representanter, som de med förtroende kunna anförtro att framföra sina speciella synpunkter i de olika frågorna.

Den största nyheten i vår nya kommunalförordning är att varje röstberättigad numera äger endast en röst och att kvinnan är likaberättigad med mannen.

Kvinnans rösträtt förverkas icke av att mannen förlorat sin, därom heter det ordagrant i lagtexten: "Den omständigheten, att endera av äkta makar är sin rösträtt förlustig, inverkar ej på den rösträtt, som må den andre maken lagligen tillkomma." Fullmakt får användas, men får ingen utöva rösträtt för mer än en röstberättigad. Äkta make har dock rätt att inneha fullmakt från sin hustru och dessutom en fullmakt från annan väljare.

Kvinnor, sluten er samman, organiseringen eder politiskt, ty endast så kunnen I bevaka er rätt och ert människovärde! Den kommande tiden kräver allas medverkan, alla måste ta sin del av ansvaret.

Kvinnan får vid de kommande marsvalen för första gången full medbestämmanderätt i samhället. Detta bör värdigt utnyttjas till att inrikta samhällslivet efter fullt demokratiska och kooperativa linjer.

Arbetareklassens kvinnor böra komma ihåg, att deras oavivsliga plikt och skyldighet är, att stå på sina mäns sida i kampen för ett nytt, bättre samhälle. Rösta därför med arbetarepartiet! Högerkvinnan skall sannerligen icke försumma att använda sin rösträtt för att tillsammans med sina män söka mota den framflyttande demokratin.

Upp därför till enig samling, arbetets män och kvinnor, ty: "framtidens tillhör socialismen, det vill i första rummet säga arbetaren och kvinnan".

C. N—m.

Änkepension för medlösa änkor med oförsörjda barn.

Knappast kan ett sorgligare öde drabba en kvinna än det att bli änka och lämnad ensam med en skara barn ikring sig. Men det är dock skillnad på under vilka yttre förhållanden slaget kommer. För den förmögna kvinnan kan den personliga sorgen vara nog så tung, och utsikten att stå ensam med ansvaret för barnens uppfostran och utbildning likaså, men alla rent yttre nödvändiga åtgärder kunna dock vidtagas blott ekonomin är tryggad. I många fall har kanske änkan dessutom att lyfta en försvarlig livförsäkring efter den avlidne, vilket ytterligare säkerställer de efterlevande.

Helt annorlunda ställer saken sig för den obemedlade, den fattiga änkan. För henne är det icke endast den svidande, bittra sorgen, utan även bekymren för familjens försörjning, som det kanske helt plötsligt blivit hennes uppgift att ensam taga på sig. Det är icke ett fåtal kvinnor, som drabbas av detta bittra öde, utan många, tyvärr alltför många. I ett eller annat fall finns det kanske någon liten livförsäkring efter den avlidne, men den kan dock, såvida den verkligen utbetalas åt änkan och icke förut är belånad eller åtgår till gäldande av skuld, endast vara att räkna med som en nödhjälps under den första svåra tiden. Sedan står änkan där med sina barn, motseende framtiden i ångest, ty hur skall hon ensam kunna fylla alla de uppgifter och anspråk, som nu ställas på henne ensam.

Den, som förut lärt ett yrke, har, om tillgång till arbete finns, någon liten utsikt att, om krafterna stå bi, skaffa sig regelbunden inkomst, men för den som endast kan åtaga sig tillfälligt arbete äro utsikterna till inkomst mer än problematiska, och att vädja till välgörenheten eller anlita fattigvården är utvägar som endast den yttersta nöd kan förmå en människa med självaktning att anlita.

Dock, kvinnornas vidunderliga förmåga att övervinna svårigheter och underkasta sig försakelser gör, att de hålla tillgodo med de mest primitiva levnadsförhållanden för barnens skull, de göra som fågelhonan, som plockar dun av sitt eget för ungarnas skull. Men för mycket är för mycket. Om barnen under uppväxtåren försummas eller undernäras, hämmar detta sig senare på samhället.

Humanitetens tidevarv har dock så tillvida börjat ge sig tillkänna även på detta område på så sätt, att samhällssolidariteten genom lagstiftning söker hjälpa änkor att bära de alltför tunga bördorna genom att anslå en pension åt obemedlade änkor i förhållande till barnantalet. Ett flertal av Amerikas förenta stater lämna sålunda understöd åt änkor av allmänna medel, naturligtvis utan karaktär av fattigvårdshjälps. Danmark har en samt bland Europas stater tagit sig an ankornas sak genom antagande i riksdagen av den så kallade änkelagen av 29 april 1913, vilken lag senare ändrades ifråga om höjd pension den 4 mars 1918. Enligt denna lag, om vars verkningar blott gynsamma erfarenheter föreligga, har behövande änka rätt att av det offentliga, utan fattighjälpskaraktär, uppbära ett årligt understöd, som bidrar till utgifter för underhåll och uppfostran av sina inom äktenskapet födda eller under detsamma adopterade barn. Understödet utgör 150 kr. för barn tills dessa fyllt 4 år, 120 kr. till 12 år och 90 kr. till 14 år.

Tanken om statspension för änkor är ej heller ny för kvinnorna här i landet. Socialdemokratiska kvinnoorganisationer ha länge beaktat frågan och nu senast på socialdemokratiska kvinnornas kongress 1914, där frågan behandlades i samband med de nya barnlagarna, togs den med i skrivelse till regeringen som ett särskilt önskemål. Även Landsföreningen för kvin-

Salmson: HOS ARRENDATORSKAN.

nans politiska rösträtt har uttalat sig i samma riktning. Och nu under innevarande riksdag har motion väckts i frågan av riksdagsman A. Olsson, Morastrand.

Riksdagsman Olsson hemställer i sin motion, att riksdagen måtte besluta om utredning angående på vilket sätt och efter vilka grunder understöd av allmänna medel må utan fattigvårds verkan beredas behövande änkor till underhåll åt och uppfostran av deras barn och framhåller i sin motivering bl. a.:

”Ingen kortsynt sparsamhet får hindra strävandena till en lösning av denna uppgift. De offer, som bringas för ett socialt nydaningsarbete av denna art, äro besparingar för framtiden. De människor, som av gynnsamma förhållanden eller ekonomiskt fruktbringande arbete ställts på solsidan i livet, måste i social samkänsla med ökat offersinne möta dem, som dömts att vandra i skuggan. Och vidare: ankornas behjärtansvärda ställning behöver icke närmare skildras. På egna axlar måste de ofta bära hela bördan av barnens och familjens försörjning, så mycket tyngre som de nästan undantagslöst äro hänvisade till det sämst betalda arbetet. Om de trots den mest hjältemodiga kamp digna under denna börda, är deras hårda lott att hänvisas till ett med njugg hand utdelat, förödmjukande fattigunderstöd. De ryckas från sin egentliga uppgift, från hemmets vård och barnens uppfostran och kastas helt ut i förvärvsarbetet. På det nödtvungna försummandet av hemmet följer ej sällan dess fullständiga upplösning, och de barn, som sålunda berövats hemmets härd och moderns vård, hamna alltför ofta i våra tvångsuppfostringsanstalter eller på våra fängelser.”

För att även efter familjefaderns fränfalle trygga hemnets bestånd och barnens uppfostran borde behövande änka med barn, utan fattigvårds verkan eller andra förödmjukande villkor, beredas understöd eller pension av statsmedel. Genom en sådan reform skulle modern endast behöva att genom egen arbetsförtjänst skaffa ett mindre tillskott för att få sin familjs ekonomi hållbar, och hon finge tid och krafter över för att fylla sin främsta och naturliga moderliga plikt. Uppenbart skulle barnen vinna härpå. Och fingo de den vård, som de ha rätt att kräva, skulle stor vinst därav skördas även av samhället.

Vi kvinnor böra vara motionären synnerligt tacksamma för att han just nu tagit upp frågan. Ty just nu är den, som vi alla veta, efter den förödande farsot, som gått fram över oss, så förtvivalat aktuell. Mätte en gynnsam lösning av denna i sig självt så enkla, behjärtansvärda sak föra till ett snart och för alla fattiga änkor lyckligt resultat. De förändringar, som vi hoppas på skola i en snar framtid ske ifråga om den politiska makten i landet, giva oss det bästa hop däröf.

A. S. t.

Tirén: DE VILSEGÅNGNA.

Till arbetets kvinnor.

Av Marinus Kristensen.

Ovan skyn är himlen alltid blå. Ju tyngre skyarna äro desto lägre hänga de. Under fyra krigsår ha tunga skyar hängt över arbetareklassen, men ovanför skyarna har överklassen i alla land — även de krigförande — förstätt att hålla sig skadeslös. Omkring det arbetande folket har sorg, svält och umbäranden svept sina mörka skuggor.

Det har talats mycket om krigets hjältar, men ett stort kapitel av tidens historia är ännu oskrivet.

Det är historien om hjältarna bakom fronten, om kvinnorna i de fattiga hemmen. Männen vid fronten hade dock stridens spänning och farans dramatiska former, som dödade nerver och tankar mot umbäranden och lidanden. Kvinnorna däremot förde kampen mot en opersonlig fiende, mot köld och svält, som bortrövade barnens hälsa och förstörde hemmens lycka. Även i vårt lilla neutrala land ha stora krav ställts på kvinnornas osjälviska kärlek och oböjliga viljekraft. Vi stå i skuld till arbetareklassens kvinnor för att de så undergivet burit tidens bördor.

Den nya tiden skall lämna kvinnorna större plats i statsstyrelsen. Det har sagts om kvinnan, att hennes horisont endast sträcker sig från sovkammaren till köksfönstret och att denna begränsning i hennes intresse också anvisar hennes plats i samhället. Låt detta vara riktigt, så är det tillika sant, att innanför hemmets fyra väggar skola kanske de principer sökas, varpå framtidens ljusare samhälle skall byggas.

Stora statsmän ha förespeglat folken de stora idealen — oftast dessvärre endast för att täcka ekonomiska, imperiälistiska föremål — men världens makt-havare ha endast visat ringa sinne för de små tingens betydelse, de små ting, som tillsammans utgöra det stora hela. De ha sänt massorna i kamp för fol-

kens rätt, men i sina egna land ha de tillåtit hån mot folkens rätt till politisk och ekonomisk självstyrelse och försummat att beskydda folket mot den utplundring, vars verkningar är krigets innersta orsak. Miljonhärarna grepo efter de stora idealen, återvände med brodermord i händerna. Folkens breda lager äro lättrogna, men låta icke bedra sig. Det som för makthavarna var ett praktfullt draperi omkring det nakna maktbegäret, är för folket djupt allvar.

Socialdemokratin står vid krigets slut stärkt i sina krav och dessa krav vila på tankar och känslor, som varje kvinna har förutsättning att förstå.

I den sociala lagstiftningen, vari vi se framtidens uppgift, finns alla harmoniska toner från det goda hemmet, från kvinnans värld. I vårt krav på utplundringens avskaffande finna vi hemmets respekt för arbetets rätt och ära, genom vårt krav angående barnens uppfostran klingar hemmets milda vaggsång, i vårt krav om hjälp åt gamla och svaga återfinna vi den duktiga ungdomens vörndnad för en gammal moders grova händer och en hederlig faders höjda rygg. Låt kvinnornas horisont än vara begränsad. Dessa krav ge dock genljud i de rika värden av moderskärlek, uppoffrande trohet och osjälvisk flit, som är utmärkande för det stora flertalet av folkets kvinnor. Efter flera års krig är freden nu nära. Vårt land borde stråla i ljus och glädje och många färgers fest, men vi hade icke riktigt mod därtill. Vi veta, att det ännu är ett stort kapitel kvar i lidandets bok. Det skall ännu dröja någon tid, innan folket vinner fotfäste i arbetet för ett bättre samhälle. Vi leva i ett häv av stora världsomvälvande händelser. Vi märka historiens brusande vingslag även omkring vårt lands låga hyddor, men vi känna innerst inne, att snart skola dessa vingar bära framåt och uppåt.

Martha-föreningar.

En ny idé — genast en ny förening! Denna idé är ny för vårt land, men gammal för Finland. Idén är så vacker — om den nu i längden kan fullföljas efter de principer, på vilka dessa föreningar skola byggas. Det skall byggas en bro mellan två vitt skilda världar — mellan husmödrarna från burgna hem och slavarna i arbetarnas hushåll. I en husmodersförening, politiskt och religiös neutral, skulle de erhållna erfarenheterna inom hemmen diskuteras och genom detta utbyte skulle hemmen tillföras nya idéer — husmödrarna från skilda läger skulle i all endräkt lära av varandra. Genom föredrag och föreläsningar i hemskötsel m. m. skulle även andra praktiska saker lösas.

Som sagt — idén är fin, och det skadar ju inte att försöka.

Men innan vi kommit så långt, att dessa föreningar blivit en verklighet, skadar det väl inte att vi titta litet närmare på saken. Ha vi inte rätt att fråga: går husmodern från de burgna hemmen med i Marthaföreningar med den uppfattningen, att hon skulle ha något att lära av t. ex. en arbetarehustru?

I en diskussion angående dessa föreningar, undertecknad åhörde, yttrade en dam, som livligt tillstyrkte bildandet av en sådan förening:

"Visst skulle det vara till nytta för många hem med en husmodersförening, om vi se på arbetarhustrurna, hur mycken tid de spilla bort på onödigt prat, ja, flera dagar i veckan gå åt, så nog måste man väl medge, att de skulle ha mycket gott av den föreningen."

Ungefär så fälldes yttrandet. I inledningsanförandet hette det, "att under kristiden hade verkliga stordåd utförts i många svenska hem". Var ha de stora dåden utförts? Där det finns stora lager att ta av och ingen penningbrist någonsin rätt, eller i fattigmans hem, där maten köpts för dagen? Inte så att jag skulle vilja framhålla arbetarehustrurna som fullfärdiga mönster i husmoderligt avseende, tvärtom, de ha mycket att lära, och, vad bättre är, de flesta av dem medge detta och äro tacksamma för upplysningar och råd. Men om man nu tänker bilda en förening, absolut neutral, med gott syfte, där alla skulle ha nytta av varandra — varför då med stor gest slå sig för bröstet och visa hän till en viss klass som den, där alla brister finns? Går man fram med den uppfattningen, att man gör en god gärning, rent av ett offer då man nedlåter sig till att vistas tillsammans med så där lite vad som helst folk, går det isär ganska fort.

Jag för min personliga del tror, att vi ha för vitt skilda intressen och leva i så olika förhållanden, att något verkligt samförstånd näppeligen torde bli av. Inte så att jag med detta vill inverka på mina kamrater att ta avstånd från dessa föreningar. Tvärtom, var

En 65-åring.

Anna Pettersson.

Fru Anna Pettersson i Stockholms södra kvinnoklubb fyllde den 2 febr. 65 år.

Fru Pettersson blev tidigt änka med flera barn och hör till de kvinnor inom arbetareklassen, som fått smaka på vad det vill säga att taga alla bördor för hemmets bestånd på egna axlar. Och dock, för människor, som verkligen vilja något, tyckas krafterna alltjämt räcka till, ja, växa i förhållande till uppgifterna.

Intresserad för arbetarörelsens idéer har fru Pettersson, trots alla svårigheter, hunnit uträtta ett betydelsefullt arbete för sina kvinnliga klasskamrater, och då för några år sedan det första intensiva arbetet för kvinnlig fackorganisation begynte här i Stockholm finna vi henne i täten, aldrig rädd för besväret, alltid vid gott mod, alltid redo att offra tid och krafter i organisationsarbetet. Sömmerska till yrket, var det i första hand denna bransch hon ägnade sitt intresse.

Som socialdemokrat har fru P. varit ivrigt intresserad för kvinnornas politiska rösträttsrörelse och har vid många tillfällen ställt sina krafter till förfogande för denna sak.

Arbetareklassens kvinnor i Stockholm ha därför all anledning vara tacksamma för allt arbete och all osparad möda fru Pettersson nedlagt för deras intressen. Ty hon har genom sitt arbete lyckats göra en betydande insats för den sak hon älskar och anser vara rätt. A. S. t.

och en må själv ta ståndpunkt, och varför icke även försöka sig på med att förverkliga denna idé. Huvudsaken är att vi inte bli så neutrala av utbytet, att vi bli färglösa eller rent av samtidigt med de andra nyttiga sakerna även få en konserverad livsåskådning. Det skulle vara nyttigt och lärorikt, om pressen öppnade sina spalter för en vidlyftig diskussion av ämnet, att vi fingo höra uttalanden från kvinnor inom olika läger och i olika ställning, innan steget togs fullt ut.

Disa Vestberg.

Den tjänande system.

Det är en kulen höstdag år 18... En enkel bondskjuts har stannat vid den lilla stugan i backslutningen. Det är sorg i den lilla stugan i dag, ty "Statare Persons" äldsta barn, en tös på 15 år, skall lämna hemmet för att på egen hand ta sig fram i livet; hon skall nu ha plats i den stora staden. Hennes ögon stråla, när hon i sitt barnsliga sinne tänker på allt det vackra, hon skall få se, när hon nu kommer dit. Nög känns det ju svårt att skiljas från dem alla här hemma, i synnerhet när hon ser tårarna i moderns ögon, men hon kan ändå ej hjälpa att detta får stå i bakgrunden för nyfikenheten på det nya okända.

Några år ha gått och vi återfinna nu Elsa i den stora staden, där hon lärt sig att livet är en hård kamp för dem, som måste arbeta för att kunna leva. Hon har nu haft 5 platser sedan hon kom till S., med hårt arbete och slit överallt. Hon kan ej hjälpa det, men ibland känner hon det som om hon nästan hatade den klass, hon måste arbeta hos.

Hon har nu i 4 år arbetat från kl. ½ 7 på morgonen till kl. 11 och 12 på natten, dag ut och dag in och år efter år och vid blott 19 år känner hon sig slö, trött och utsliten.

Men så kom Erik i hennes väg! En ung präktig arbetare, som snart vann Elsas hjärta och som förstod att han i Elsa skulle få en liten rar och präktig hustru. Om ett par år finna vi Elsa i sitt egna lilla hem och hon skulle nog känna sig fullt lycklig nu om inte hennes krafter voro alldeles slut. När nu Elsa skulle bli mor, kändes det henne som skulle hennes krafter inte räcka till längre. Dessa hennes tankar gingo även i uppfyllelse, ty om några år dog Elsa, lämnande sin man i djup förtvivlan samt sin lilla dotter. Elsas sista ord till denna voro: Kom ihåg Eva, att när du en gång blir stor, så är det din skyldighet att hjälpa till och arbeta för att den klass du tillhör i en framtid skall få det mindre strävsamt än som dina föräldrar haft det. Jy J. o. n.

Till kvinnoklubbarna!

Den i Morgonbris marsnummer utlovade porträttsamlingen av våra kvinnliga stadsfullmäktigekandidater måste uppskjutas, då ju när tidningen går i press ej ens alla kandidater äro nominerade. I stället komma vi att i april- eller eventuellt majnumret införa alla valda kvinnliga socialdemokrater. Vi bedja därför att få oss dessa tillsända omedelbart efter det valresultatet på de olika platserna blivit känt.

Obs.! Tydliga namn bifogas porträttet.

Obs.! Porträtt och manuskript sändas till redaktionen, rekvisitioner å tidningen sändas till expeditionen.

Från en liten agitationstripp i Småland.

Ute i bygderna är valarbetet redan i full gång. Högern har haft ovanligt bråttom att sätta valapparaten i funktion.

Insamlandet av fullmakter och spridandet av cirkulär bedrivs intensivt av högerns kvinnor, åtminstone i vissa delar av Småland.

De började på sina håll, påstods det, redan i mitten av januari med sin agitation, då ännu en stor del, åtminstone inom de nya väljareskarorna, voro oförberedda och således lätt påverkade av dem och deras framställningar. Och nog ha vi fått påskrivet och våra idéer blivit förvrängda.

De ha dock på samma gång väckt, som man säger, "björn som sover", varför krafterna hos oss blivit samlade som aldrig förr. På alla platser under tecknad besökte, mötte kvinnorna talrikt upp och visade förståelse för våra strävanden, vilket de bevisade genom anslutning till arbetarekommunerna, ävensom genom bildandet av kvinnoklubbar.

Det var Jönköping med samhället utanför, som besöktes; vidare Norrahammar, Huskvarna, Eksjö, Hvetlanda, Nässjö och Forserum.

I Huskvarna bildades kvinnoklubb, som omedelbart fick 50 medlemmar, och i Hvetlanda med 14 medlemmar.

Kvinnor och män inom våra kommuner synes arbeta gemensamt, planmässigt och energiskt. Reformen har väckt upp många och friska vindar blåser in förhoppning om bättre tider i sinnena, vilket är mer än behövt efter denna långa, gråa, trista tid, som vi genomlevat sedan vi hämtat oss från förskräckelsen inför det fasansfulla. Må vi nu lyckas nå fram till skapandet av lyckligare förhållanden.

Signe W.

På valfiske i Göteborg.

Överallt känner man ett behov av att genom särskilda ansträngningar få kvinnorna intresserade för valen. De borgerliga bli så rysligt arbetarvänliga och söka isynnerhet övertyga arbetarkvinnorna, att dessa ha minst lika mycket att vänta av de borgerliga, som av arbetarpartiet. Man har t. o. m. satt ifråga det senares rätt till namnet arbetarepartiet.

Det är ju också helt naturligt, att vårt parti söker göra allt för att väcka sina kvinnors intresse, då dessa hittills stått så gott som utanför allt arbete i det offentliga.

Göteborgs arbetarekommun och kvinnoklubb ha haft en rad föredrag i och för valagitation. Början gjordes i Arbetareföreningens stora sal onsdagen den 19 febr., med tal av lektor Wigfors och undertecknad. Kvinnoklubben erhöll 13 nya medlemmar. Torsdagen var möte i Olskroken, överfull lokal, god stämning och 42 nya medlemmar i klubben. Nästa dag, fredag, skulle kullagerfabrikens arbetare behandlas. Detta blev ej så lätt, men 13 nya medlemmar fingo vi i alla fall. Lördagen var Brämaregårdens tur, rätt bra med folk och 7 nya medlemmar. Så var det Lindholmens varv, sista platsen, på söndag e. m. Stor lokal, litet folk, men intresserade och 10 medlemmar till klubben.

Därmed var min insats för valarbetet gjort och med det intresse och den intensitet, varmed Göteborgskvinnorna uppträda, kunna vi ha goda förhoppningar, att de få in sina sex kandidater. Med tack och hälsning.

Agnes S—t.

Kvinnorna i val.

Ingen människa kan isolera sig helt eller göra sig fullständigt oberoende av andra. Därför borde väl människor uppföra sig mot varandra så som om man behövde varandras tjänster. Gör man inte detta, handlar man inte klokt och sådant hämmar sig alltid.

Se vi tillbaka på tider som gått, så se vi alltid oss kvinnor stående skuggan, bortskymda av våra män. Det har endast hänt en och annan gång vid tillfällen man haft nytta av kvinnorna för utförande av grovarbete, som de knuffats fram, för att vid första tillfälle åter träda i skuggan.

Nu stå vi inför nödvändigheten. Nu måste vi stiga fram i ljuset, nu behövs vi, men inte bara för grovarbete denna gång. Vi ha blivit medborgare i samhället. Det är inte utan att vi behöva skugga för ögonen, ljuset har kommit plötsligt och i ett slag. Nu äro vi rädda att det hämnar sig, att vi så länge varit bortskymda, men skulden är icke

vår, vi ha hela tiden kämpat emot, fastän förgäves.

Nu gäller det att göra det bästa möjliga av den inträdda situationen.

Vi hava rösträtt och äro valbara alla välfrejdade kvinnor, som under nästföregående kalenderår fyllt 23 år, frånsett om vi ha egen debetsedel. Till landsting, då vi fyllt 27 år. Genom detta den urtima riksdagens beslut ha vi kommit ett väldigt steg framåt. Alla, som förut ej haft rösträtt, har det nu. Hustrurna oberoende av mannens skatter. Alla tjänarinnor och hemmadöttrar. Men med denna rätt följer ett stort ansvar, ett ansvar, som kvinnorna måste ikläda sig, ty nu betyder våra röster precis lika mycket som männens. Nu är det "en medborgare, en röst" och inte som förut, att våra stackars små röster dränktes av de stora 40-pundringarna. Den tiden är förbi, då "medborgarrätt hette pengar". Se nu till att visa eder värdiga edert medborgerliga förtroende, så att inte en enda kvinnlig röst får gå förlorad.

A. Fr. —

Kvinnoklubbarna och studiecirkelarna.

Mycket har hänt sedan förra artikeln i detta ämne skrevs. Nu kan det måhända ifrågasättas, om inte våra klubbar tvingas ta upp studiecirkelarbetet på allvar.

Planen blir väl något annorlunda än förslaget i förra numret, men det betyder ju mindre, huvudsaken är att vi snart gripa verket an. Cirkelarna äro ju utmärkta organ även för studiet i stats- och kommunalkunskap. Cirkelarna i kommunalkunskap äro väl på flera håll redan i gång och där detta ej är fallet får inte en dag förspillas till. Ha vi fått ett pund gäller det även för oss att förvalta det. Allting är inte välbeställt med att nya väljarskaror möta upp till valurnorna och därigenom medverka till väsentliga förändringar i den kommunala representationen. En naturlig följd av denna förändring blir nya krafter på en mängd områden, styrelser och nämnder av olika slag, där i många fall just arbetarkvinnorna måste vara med, om inte den del av författningsreformen, som vi nu gå att praktiskt tillämpa, skall bli förfuskad.

Till detta arbete skola vi genom cirkelarna förbereda oss.

Bilda en, två eller helst flera fristående cirkel på 10—15 medlemmar i varje.

De viktigaste styrelserna i kommunalförvaltningen blir föremål för cirkelns arbete, varje medlem inom cirkeln måste arbeta med. Vi tvingas på detta sätt att grundligare än vad vi eljes skulle göra sätta oss in i samhällsmaskineriet. Där vi ej anse oss räcka till själva, och det blir ofta fallet i början, få vi säkert gärna hjälp, främst av manliga kamrater, men även av en del tjänstemän inom kommunalstyrelsen.

Något litteraturförslag till dessa cirkelns arbete kan knappast behövas. En god ledning kan dock den del av Kata Dalströms artiklar i Morgonbris 1916, som inte beröras av den nya lagen, vara. Alldeles utmärkt är Oscar Olssons nyss utkomna valhandbok.

För dessa cirkelr kan vilken som helst av klubbens intresserade medlemmar vara ledare.

Minst två kommunala studiecirkel i varje klubb. Det går fint.

Agnes Söderqvist.

Klubbstyrelser,

insänd namn på ordförande eller korresponderande sekreterare innan den 15 mars till *Morgonbris*' exp. Obs! Det är nödvändigt att alla insända detta. De, som ej inkomma i rätt tid därmed bliva ej upptagna i adressförteckningen, som införes i aprilnumret.

Den stora skolreformen.

Regeringen har beslutat tillsätta en kommitté att verkställa förarbeten för en revision av det allmänna skolväsendet.

Som en av grundprinciperna för den anbefallda revisionen bör förutsättas, att staten tar sig an flickornas utbildning i samma utsträckning som gossarnas. Denna princip förverkligas genom privatskolornas regelmässiga ombildning till stats- eller kommunala skolor. Därmed avhjälpas de nuvarande olägenheterna med oskäligt betungande terminsavgifter och ekonomiskt svag utrustning av läroanstalterna, varjämte lärarpersonalen erhåller en ekonomiskt och rättsligt tryggad ställning. Likaså skall den avse att tillgodose, att kravet om beredande av lika möjligheter för all ungdom, manlig såväl som kvinnlig, att av samhället tillförsäkras den utbildning, som den individuella utrustningen medger och som medborgarskapet förutsätter såsom nödvändig, innesluter en djup och ofrånkomlig rättvisa.

Motioner.

I andra kammaren av Moberger (frisinnad), vari han föreslår en skrivelse till k. m:t med anhållan om förslag till sådana ändringar i regeringsformen, att de hinder, denna grundlag uppställer för kvinnorna att bekläda statstjänster, måtte undanrödjas samt att därvid särskilt måtte iakttagas, att intet grundlagshinder längre kvarstår för svensk kvinna, som bekänner den rena evangeliska läran, att bekläda prästämbe inom svenska statskyrkan eller teologisk lärarejänst vid universitetet.

Samma förslag har för övrigt i år förelagts danska folketinget.

I Första kammaren väckt motion föreslår Hellberg i Karlstad (frisinnad) skrivelse till k. m:t med begäran om åtgärder för att i vår undervisning, närmast i anslutning till den, som meddelas i kristendom och medborgarkunskap, måtte inrymmas i en för det dagliga livets förhållanden lämpad och praktiskt anlagd upplysning och utbildning i levnadsvett och humanitet.

Likaså i Första kammaren föreslår Bergman i Stockholm (frisinnad) med instämmande av hr Hellberg i Karlstad utredning angående möjligheten, att vid förestående omdaning av vårt undervisningsväsen något högre läroverk kunde förläggas på landet och anordnas efter det i England praktiserade systemet, ävensom att ett sådant läroverk finge karaktären av en elitskola med företräde för av staten understödda obemedlade lärjungar med ovanligt framstående studieanlag, men med tillträde även för betalande elever, under förutsättning av samma kvalitet med avseende på studiebegåvningen.

En behjärtansvärd motion.

I andra kammaren har Fabian Månsson väckt en motion om utredning i vad mån staten direkt må kunna åt utomäktenskapliga barnaföderskor och deras barn i fall av uppenbar nöd vid tiden för nedkomsten bereda skydd och hjälp.

Spörsmålet kan, enligt motionärens uppfattning, trots lagarna av 1917 om utomäktenskapliga barn, aldrig bringas till effektiv lösning, förrän definitivt fastslagits skyldighet för staten att direkt, ekonomiskt och i övrigt, bereda skydd åt de kvinnor, vilka äro nog olyckliga att nödgas, utan skydd och hem och stöd av anhöriga eller vänner, fullgöra födandets plikt. Naturligtvis måste, heter det vidare i motionen, dylika statsåtgärder vidtagas i sådana former, att icke ansvars- och plikt känslan hos den enskilde försvagas. Denna samhällets hjälp får naturligtvis skyddas för missbruk, varjämte samhällets rätt att få sitt ekonomiska bistånd återgäldat måste i görligaste mån fastställas.

Från en av våra underdomstolar har motionären erfart, hurusom i själva huvudstaden försiggått, att en kvinna, som varit intagen på barnbördshus och där fått ett barn, fått lämna barnbördshuset utan tillflyktsort och utan att äga tillgång till sitt och barnets uppehälle, med resultat, att kvinnan lämnat sitt barn att några hundra meter utanför stadens gräns omkomma av köld och hunger.

Till motionen är fogad följande skrivelse från Södra Roslags domsagas häradsrätt rörande det åberopade fallet, undertecknad av t. f. domhavanden S. Luterkort och åtta nämndemän:

”Under det omedelbara intrycket av de känslor, vilka bemäktigat sig oss under handläggningen av ett mål, vari ansvar yrkas å en ung kvinna, som i förtvivlan över sin hjälplöshet och oförmåga att åt sitt barn skaffa erforderligt skydd och nödig vård, utsatt barnet, som därvid omkommit, hava vi, domare och nämnd i Södra Roslags domsagas häradsrätt, härmed velat hava uttalat, att vi finna åtgärder skyndsammast böra vidtagas i syfte, att staten må bereda direkt skydd och underhåll åt utomäktenskapliga mödrar och deras barn.”

Ett ståtligt opinionsmöte för Wilsons program

var anordnat i Stockholms Auditorium den 29 januari.

Talare voro Ruth Gustafson, Anna Wicksell och Ellen Hagen.

Följande resolution antogs:

Förhoppningen om en rättsfred har varit den enda ljusningen under världskriget. Fredsorganisationer i hela världen, varibland även den internationella kvinnokommittén för varaktig fred, som bildats under kriget på den internationella kvinnokongressen i Haag 1915, hava alla uppställt program, vilka genom fordran om lösandet av nationalitetsfrågorna, om militarismens och den hemliga diplomatis avskaffande, om mellanfolkliga tvisters avgörande medels överenskommelse eller skiljedom haft till mål skapandet av en rättvis och varaktig fred. Tanken om bildandet av nationernas förbund såsom ytterligare värn mot våldet, har vuxit sig allt starkare.

President Wilson har i 14 punkter av den 8 januari 1918, i 4 punkter av den 11 februari 1918 samt i sitt tal den 27 september 1918 givit ett samlande uttryck åt den opinion, som fordrade rättsfreden och bildandet av ett nationernas förbund. Regeringarna och en mäktig folkmening i övriga ententeländer hava förklarat sig omfatta detta program icke blott medan kriget ännu var oavgjort, utan även efter den slutliga segern, och jämväl centralmakterna hava i sina framställningar om fredsunderhandlingar anslutit sig till detsamma.

Vi närvarande uttala härmed vår glädje och stora tillfredsställelse över att dessa principer fastslagits i Wilsons program. Deras tillämpning skulle leda till ett mera utvecklat rättstillstånd emellan nationerna än det, som före kriget ännu var rådande, och därmed till en varaktig fred. Vi uttala därför den fasta förhoppningen, att alla goda krafter i alla länder förena sig om att stödja dessa principer, så att resultatet av den blivande fredskongressen måtte bli fastställandet av ett rättfärdigt fredsslut såsom den varaktiga fredens nödvändiga grundval.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs.! Beställningsavdelningen.

Vid uppvisande av förenings- eller klubbkort lämnas 5 % rabatt.

Tidens valhandbok.

De bestämmelser, som gälla för nu stundande landstings-, stads- och kommunalfullmäktigeval liksom nästkommande andrakammarval kunna ingående studeras i en i dagarna på Tidens förlag utkommen "Svenska folkets valhandbok", utgiven av riksdagsman Oscar Olsson. Utöver valbestämmelserna och en framställning om den proportionella valmetoden innehåller handboken en allmän översikt över riksdagsordning och kommunalförvaltning. För riksdagens sammansättning, arbetsordning och makt, den kommunala styrelsen på land och i stad jämte förordningarna för alla kommunala nämnder och styrelser lämnas utförliga redogörelser. Kommunernas skolväsen, kyrkostämmor, kyrko- och skolråd behandlas i en särskild avdelning. Landstingets uppgifter och arbetsformer likaså.

Med sin praktiska och överskådliga uppställning fyller handboken alla rimliga anspråk på en god rådgivare och uppslagsbok i allmän stats- och kommunalkunskap. Priset är 2:50.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Ny klubb i Värmland.

Söndagen den 9 febr. hade Storfors arbetarekommun anordnat ett agitationsmöte för kvinnor, till vilket undertecknad inbjöds att tala om "Kvinnorna inför den nya tiden". Trots den nästan en halv mil långa vägen ut till Folkets hus, hade så många infunnit sig, att en klubb bildades. 12 medlemmar anslö sig vid starten, och gott hopp fanns att den siffran snart skulle tredubblas (Sedan dess har jag erhållit meddelande att vid första mötet ytterligare 14 st. anslö sig.) Styrelse valdes och kommissionär för Morgonbris tillsattes samt beslöts rekv. 50 ex. i månaden. Ett tack till Storforskamraterna för en angenäm dag samt ett hjärtligt välkomna i arbetet för våra idéers spridning.

Eder H u l d a.

Sundsvall.

Sundsvalls socialdemokratiska kvinnoklubb höll sitt årsmöte tisdagen den 14 jan. i Sundsvalls Folkets hus under ordförandeskap av Disa Västberg. Två nya medlemmar beviljades inträde i klubben. Av styrelse- och revisionsberättelserna framgick, att medlemsantalet under året ökats med 21 medlemmar. Styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet för det gångna året.

Till styrelse för kommande år valdes: Disa Västberg, ordf., Selma Nordlander, sekr., Augusta Lind, kassör, Stina Lundkvist, v. ordf., Armida Jonsson, v. sekr., Anna Aström och Anna Carlsson, styrelsesuppleanter, samt Selma Fågelström och Anna Johansson som revisorer. Suppleanter Jenny Västergren och Albertina Hammargren. Till ombud i Folkets hus valdes Augusta Lind, till arbetarekommunen Alma Carlsson och Kristina Boström, i Nya Samhället Edit Öberg, i Koop. Charkuteriföreningen Disa Västberg samt i Caféföreningen Framtiden

Elin Bergkvist. Till kommissionär för Morgonbris valdes Jenny Wästergren.

Som kandidater till det stundande stadsfullmäktigevalet uppsattes Disa Västberg och Elin Bergkvist.

Vid mötet, som var talrikt besökt, förekom sång och musik samt tal, och den bästa stämning var rådande.

Mötet beslöt antaga Wilson-resolutionen. I samband härmed bör till alla arbetarkvinnor riktas en energisk maning: Giv en akt på de dagar som komma och de viktiga händelser som stunda och ni skola säkert finna, att många, stora uppgifter föreligger eder! Ryck mangrant in i kvinnoklubbarna, deltag i arbetet i kvinnoorganisationerna med all kraft, giv dem ditt moraliska och ekonomiska stöd, som kämpa för mänsklighetens frigörelse! Låt icke dessa meningsord förklunga örhörda! Bort med dådlösheten och käckt till arbetet! Vill man vinna något, då måste man även göra något.

Sundsvall den 29 jan. 1919.

Selma Nordlander.

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb

höll årsmöte den 14 jan.

Till styrelse valdes: Agnes Söderqvist, ordf., omvald, Emma Eriksson, kassör. Övriga blevo: Anna Nyberg, Emma Gustafson och Math. Groth.

Ur styrelsens berättelse kan anföras: 9 ord. möten, 8 cirkelmöten samt 3 extra möten ha hållits under året. En mängd frågor av såväl sambälleg som av mera allmänt intresse ha behandlats. Två studiecirkelar ha arbetat under året. Boklån under året tillsammans för båda cirkelarna utgör omkring 150. Medlemsantalet har ökat med 32 st. Inkomster och utgifter ha balanserat ä kr. 766:91.

Flera gånger ha föreläsningar i kommunalfrågor hållits.

Frågan om distrikt för kvinnoklubbarna har behandlats och har klubben uttalat sig för ett distrikt för Västmanland.

Klubbarna i Västmanland böra ta upp distriktsfrågan till behandling.

Klubben bedriver f. n. ett energiskt arbete för valen.

Med kamratliga hälsningar.

Agnes Söderqvist.

Eskilstuna.

Eskilstuna kvinnoklubb har hållit sitt årsmöte, varvid styrelse- och revisionsberättelse föredrogs och godkändes. Kassan har balanserat på en summa av 410 kr. Av styrelseberättelsen framgår, att klubben under året hållit 12 ordinarie möten. Till dessa ha förberedande styrelsemöten ägt rum. Den 21 januari hölls ett stort möte i livsmedelsfrågan, anordnat av klubben och Koop. kvinnogillet. Mötet var besökt av 600 kvinnor. Två resolutioner antogs, en till livsmedelsstyrelsen och en till F. H. K.

Kvinnodagen den 3 mars firades på ett enskilt möte.

Den 23 april hölls ett möte med pastor E. Hallén, som talade över ämnet Demokrati och kvinnorösträtt.

Klubben deltog i första-majdemonstrationen, i vilken 1,000 kvinnor deltog. Efteråt anordnades ett möte i Folkets park, då fru G. Hertzman-Eriçsson talade över ämnet Kvinnorösträtt och fred. Den 23 juni höll Lars-Edvin Anderson ett anförande över äm-

24 Västerlånggatan 24

KAPPROR - DRÄKTER - KJOLAR
PÄLSVAROR - PARAPLYER

Största urval i

Sporres Kapp- och Pälsvareaffär
24 Västerlånggatan 24

net Höger och vänster inom socialdemokratin. Den 22 juli hade klubbens medlemmar med familjer samlats i Folkets park till en sällsamt. Ett extra möte har hållits tillsammans med Koop. gillet, då en resolution antogs mot potatisransoneringen. Den 1 sept. hade klubben och gillet inbjudit närliggande klubbar och gillen till ett kamratmöte. Militärfrågan har på två möten behandlats och uttalande gjorts mot de värnpliktigas inkallande.

Ingen särskild agitationsvecka har i år kunnat anordnas i brist på talarinnor. Även ekonomin har lagt hinder i vägen.

Sockerfrågan har behandlats ej mindre än fyra gånger. Styrelsen har anmodat både K. Erikson och Getrud Bergström att tala i frågan, men båda ha varit förhindrade.

En arbets- och nöjeskommitté har tillsatts, vilken har till uppgift att göra det trevligt på mötena samt agitera in nya medlemmar.

Av klubbens medlemmar är en, Ester Bäckman, ledamot i stadsfullmäktige, två i livsmedelsnämnden, en i nykterhetsnämnden, en i skolrådet, en i pensionsnämnden, två i dyrtidsrådet samt en suppleant i fattigvårdsstyrelsen.

Under året ha ingått 26 nya medlemmar. Inalles har klubben nu 57. Av tidningen Morgonbris har sålts 1,150 ex., förutom vykort och flygblad, 1,400 fredsmärken ha även sålts.

Klubben beslöt att hålla ett extra möte till i månaden under vintern. Detta för att medlemmarna skola få tillfälle att deltaga med i diskussionen och därigenom skola sig något.

Till sist framhålles att det kommande året fordrar ännu mera arbete av oss. Vi måste upplysa våra klasssystrar och även oss själva så att vi med målmedvetenhet kunna deltaga i det stora värv, som vår nyvunna rösträtt gör oss delaktiga av.

Styrelse för 1919 är: Ida Adamson, Theresca Olsson, Vendla Larson, Ester Bäckman och Emma Fredrikson. Kommissonär för Morgonbris: Emma Fredrikson. Revisorer: Anna Berg och Anna Janson.

Med hälsning!

Th. O—n.

Trälleborg.

Trälleborgs socialdemokratiska kvinno-klubb firade sin tolvåriga tillvaro den 5 dec. 1918. Vid detta möte föredrogs en fullständig berättelse över klubbens verksamhet under dessa tolv år. Berättelsen, som

ALLMÄNNA SPARBANKEN

Högsta gällande ränta.

utarbetats av dåvarande ordföranden Anna Hansson, vore värd att i sin helhet publiceras, men man får väl låta sig nöja med några små utdrag ur densamma. Ur berättelsen framgår emellertid, att klubben trots den låga numerär, vad det gäller medlemsantalet, hunnit uträtta ganska mycket. År 1907 tog klubben initiativ till startandet av sagostundsverksamheten på platsen, vilken också kom till stånd därigenom, att arbetarekommunen tillsatte en kommitté, som fick hand om frågan, och av dessa var två av kvinnoklubbens medlemmar. Denna verksamhet har sedermera övergått till en N. O. V:s Ungdomsloge, som för närvarande har ett par hundra medlemmar, som med liv och lust besöka sina möten och delta i arbetet. Vidare har klubben år 1908 försökt organisera sömmerskorna, vilket också lyckades för tillfället, men sorgligt nog dog denna förening i sin linda. I april 1909 beslöt klubben ingå till en av de manliga sjuk-kassorna på platsen med anhållan att ändra stadgarna, så att även kvinnor fingo tillhöra densamma. Detta blev vederbörligen avslaget (vilket nämnda kassa sedan djupt fått ångra), då redan i juli samma år bildades en kvinnlig sjuk-kassa, som nu räknar över 200 medlemmar. Vidare har klubben anordnat en del föredrag i såväl sociala och politiska som kommunala frågor. Även livsmedelsfrågan har följts med intresse och möten ha anordnats, till vilka kvinnorna i samhället inbjudits och sakligt diskuterat livsmedelsfrågorna, och ha även misshälligheter, som påpekats, blivit rättade av vederbörande. Klubben har från 1 januari 1907 tillhört det Socialdemokratiska arbetarepartiet genom anslutning till arbetarekommunen och deltagit i alla årens första maj-demonstrationer. Ett flertal fester ha anordnats, vars behållning har anslagits till olika välgörande ändamål inom samhället samt till tidningen Morgonbris. Klubben har deltagit i de flesta konferenser, som anordnats av Skånes kvinno-distrikt, och även haft egna motioner till dessa konferenser. Vidare representerar klubben genom sina medlemmar de flesta av stadens såväl tillfälliga kommittéer som nämnder, nämligen: stadsfullmäktige två medl., livsmedelsnämnden två medl., hälsovårdsnämnden en ordinarie och en suppleant, fosterbarnsnämnden en ordinarie och en suppleant, pensionsnämnden en ordinarie och två suppleanter, nykterhetsnämnden en medlem, styrelsen för Barnhemmet en medlem, kommittén för beklädnad av barn två medlemmar o. s. v. Endast två av de nuvarande medlemmarna voro med, då klubben bildades för 12 år sedan, nämligen Anna Hansson och Mathilda Friberg.

Till styrelse för 1919 har klubben utsett Mathilda Friberg, ordf., Nora Nilsson, v. ordf., Kerstin Andersson, sekr., Emma Lindvall, v. sekr., och Selma Lundin, kassör. Suppleanter blevo Johanna Björklund och Karna Düberg. Till revisorer valdes Olivia Nordgren och Anna Hansson med Olga Edlund som suppleant.

Första ordinarie mötet i januari hade klubben anordnat festligt med faninvinning, då även intresserade kvinnor och medlem-

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

Kooperativa försäkringsansalter.

Liv- försäkra Er i
FOLKET.
Försäkringsbestånd: 43,250,000 kronor.

Brand- försäkra fastigheter och lösöre i
SAMARBETE.
Försäkringsbestånd: 160,381,800 kronor.

Vänd Er till ombudet i orten eller vederbörande anstalt, Stockholm.

marnas manliga anförvanter inbjudits. Klubben har nu äntligen efter 12 års arbete hunnit skaffa sig en fana, som förfärdigats av en klubbmedlem, Elina Persson. Efter en del administrationsfrågor hölls faninvinningstalet av Olivia Nordgren. För övrigt förkom sång och uppläsning. Härefter bjöds på äkta kaffe med hembakat bröd och så till sist musik och dans kring julgranen med den gamla skånska kadriljen som slutkläm! Sedan en del av de närvarande kvinnorna antecknat sig som medlemmar i klubben var festen slut.

Nästa ordinarie möte antecknades ännu en del nya medlemmar. Glädjande nog börjar nämligen stadens arbetarkvinnor visa intresse och förståelse för klubbens arbete, vilket gör att mötena blir både välbesökta och intressanta. Vid detta möte förekom förutom diskussion över förslaget till de nya äktenskapslagarna, en del frågor rörande kvinnornas insats vid de stundande stadsfullmäktige- och landstingsmannavalet i mars. Klubben beslöt tillsätta en agitationskommitté på fem personer samt av klubbens kassa anslå 10 kr. till valfonden. Styrelsen fick i uppdrag att skaffa någon kvinnlig talare att hålla en eller två föreläsningar i de kommunala frågorna. Dessutom beslöts rekvirera ett antal agitationsbroschyrer för spridning bland kvinnorna samt 100 ex. av Morgonbris marsnummer.

I enlighet med styrelsens förslag beslöt klubben föreslå fyra kvinnliga kandidater, två i vardera kretsen, samt en kvinnlig kandidat till landstingsmannavalet. Beträffande förstnämnda val beslöts dessutom hemställa till arbetarekommunen att vid fastställande av kandidatlistorna en kvinna i vardera kretsen måtte placeras å säker plats.

Revisionsberättelsen för 1918 föredrogs härefter och godkändes och ansvarsfrihet beviljades.

Under året hade inkomster och utgifter balanserat på en summa av kr. 369:37 och utvisade tillgångarna kr. 232:65.

Klubben har på sista halvåret mer än fördubblat sitt medlemsantal och vi ha den fasta förhoppningen, att klubben i fortsättningen skall vinna förstälse och ännu större tillslutning från stadens arbetarkvinnor och med dem sympatiserande.

M. F—g.

Ett litet missförstånd hade insmugit sig i referatet över Stockholms stads och Stockholms och Uppsala läns kvinnoklubbars sammanträden rörande bildande av distrikt, som influtit i febr.-numret av Morgonbrist. Det är ej att uppfatta så, som om Stockholms

Allm. Kvinnoklubb som sådan ställer sig avvisande emot förslaget, då frågan på ovan-nämnda tidpunkt ännu icke kunnat behandlas i klubben. Då emellertid klubbens anslutning till distriktet beror på en påtänkt kontingentförhöjning, beslöts på senaste mötet att bordlägga frågan till årsmötet i april då den kommer att upptagas till slutligt avgörande i samband med kontingentfrågan.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring i **DE FÖRENADE** å sitt eget eller bägge makarnas liv. Premiefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse.

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16, 1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sekr.: Fru Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Bryggeriarb.-förb. exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 286 58.

Morgonbris redaktions adress är Birger-Jarls-gatan 116, 3 tr.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus. Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm. *Styrelsen.*

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m. Obs.! Lokal i D-salen, Folkets Hus. *Styrelsen.*

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 3.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4. *Styrelsen.*

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Folkets Hus' C-sal. *Styrelsen.*

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal. *Styrelsen.*

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. *Styrelsen.*